

از دیدگاه قرآن

با همسر و فرزندان خود

چگونه سخن بگوییم؟

حسن مشکاتی

زینب فتاحی

سرشناسه	:	مشکاتی، حسن، ۱۳۳۸ -
عنوان و نام پدیدآور	:	از دیدگاه قرآن: با همسر و فرزندان خود چگونه سخن بگوییم؟/ حسن مشکاتی، زینب فتاحی .
مشخصات نشر	:	اصفهان: معارف قرآن و عترت، ۱۳۹۷ .
مشخصات ظاهری	:	۱۳۶ ص.
شابک	:	978-600-97779-2-1
وضعیت فهرست نویسی	:	دنیای
عنوان دیگر	:	با همسر و فرزندان خود چگونه سخن بگوییم؟ .
موضوع	:	راه و رسم زندگی — جنبه‌های قرآنی
موضوع	:	Conduct of life -- Qur'anic teaching
موضوع	:	راه و رسم زندگی (اسلام)
موضوع	:	Conduct of life -- *Religious aspects -- Islam
موضوع	:	گفتار — جنبه‌های قرآنی
موضوع	:	Speech -- Qur'anic teaching
موضوع	:	تربیت خانوادگی — جنبه‌های قرآنی
موضوع	:	Domestic education -- Qur'anic teaching
موضوع	:	تربیت خانوادگی — جنبه‌های مذهبی — اسلام
موضوع	:	Domestic education -- Religious aspects -- Islam
شناسه افزوده	:	فتاحی، زینب، ۱۳۶۱ تیر -
شناسه افزوده	:	دانشگاه معارف قرآن و عترت اصفهان
رده بندی کنگره	:	۱۰۴۱/۱۳۹۷: ۵۵
رده بندی دیویی	:	۱۸۰/۲۹۷
شماره کتابشناسی ملی	:	۵۲۵۲۳

از دیدگاه قرآن با همسر و فرزندان خود چگونه سخن بگوییم؟

حسن مشکاتی، زینب فتاحی

انتشارات دانشگاه معارف قرآن و عترت

مدیر چاپ: عبدالرسول ملک احمدی

تنظیم کننده و صفحه آرا: اکرم شادانی فر

طراح جلد: نفیسه میرفندرسکی

سال و نوبت چاپ: ۱۳۹۷/اول

تعداد صفحه: ۱۴۲

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

فهرست مطالب

عنوان صفحه

مقدمه ۱۱

فصل اول: آشنایی با نظام خانواده

۱. چند دقیقه تفکر ۱۳
۲. بهترین راه شناخت خانواده ۱۳
۳. اهمیت خانواده از دیدگاه قرآن و روایات ۱۴
۴. خانواده یگانه ران ۱۵
۵. ضرورت تشکال خانواده ۱۵
۶. خانواده از دیدگاه جامعه شناسی ۱۶
۷. سنت همگانی ۱۸
۸. ازدواج از منظر اسلام ۱۸
۹. پیمانی محکم ۱۹
۱۰. آثار ازدواج ۱۹

فصل دوم: نحوه گفتگو در خانواده

۱. ویژگی ممتاز انسان ۲۱
- ۱-۱. از صدای سخن دوست ندیدم خوشتر ۲۲
- ۲-۱. جز به زبان قرآن سخن نمی گوید! ۲۳
۲. تأثیر نوع گویش در خانواده ۲۵
- ۲-۲. پسر از پدر یاد می گیرد! ۲۶
۳. مفهوم تربیت ۲۶
- ۳-۱. بهترین هدیه به فرزند ۲۷
- ۳-۲. سیره پیامبر (ص) ۲۸
- ۳-۳. آرزوی سقراط ۲۸
۴. تنظیم برنامه تربیتی ۲۸

- ۲۹ ۵. تکریم شخصیت.
- ۳۰ ۵-۱. شیوه‌های تکریم شخصیت.
- ۳۰ ۵-۱-۱. روابط عاطفی.
- ۳۱ ۵-۱-۱-۱. اسه چیز محبت می‌آورد.
- ۳۱ ۵-۱-۱-۲. بیان محبت.
- ۳۲ ۵-۱-۱-۳. سیره پیامبر ﷺ.
- ۳۲ ۵-۱-۱-۴. فضیلت شاد کردن کودک.
- ۳۳ ۵-۱-۱-۵. با آزرین لحظه محبت می‌کند.
- ۳۳ ۵-۱-۱-۶. خطاب عامانه بین فرزندان.
- ۳۴ ۵-۱-۲. سلام کرد.
- ۳۵ ۵-۱-۳. تأیید.
- ۳۵ ۵-۱-۴. تغافل یا «چشم پوشی».
- ۳۶ ۵-۱-۴-۱. تغافل پادشاه.
- ۳۷ ۵-۱-۵. آموزش صحیح.
- ۳۷ ۵-۲. سپردن مسئولیت.
- ۳۸ ۵-۳. با او مشورت کنیم.
- ۳۹ ۵-۴. آثار تکریم شخصیت.
- ۴۰ ۵-۵. دو سویه بودن تکریم شخصیت.
- ۴۰ ۵-۵-۱. بالهای تواضع را بگشا.
- ۴۱ ۵-۵-۲. بوسه بر پاهای والدین.
- ۴۱ ۶. تزئین کلام.
- ۴۲ ۶-۱. تغییر مؤدبانه.
- ۴۲ ۷. نخستین مکان آموزش.
- ۴۳ ۸. ابراز محبت به همسر.
- ۴۴ ۹. تشکر و سپاس از همسر.

۱۰. خویبها را بیان کنیم..... ۴۴
۱۱. دعای خیر در حق همدیگر..... ۴۵
- ۱۱-۱. برکت دعای مادر..... ۴۶
۱۲. رواج مثبت گویی..... ۴۶
۱۳. بیان انتقاد به روش صحیح..... ۴۷
۱۴. پرسش مؤدبانه..... ۴۸
۱۵. مجادله و شاجره ممنوع..... ۴۹
۱۶. از این ادبیت استفاده نکنیم!..... ۴۹
- ۱۶-۱. از بیان معصومین ^{علیهم السلام}..... ۵۰
- ۱۶-۲. عاقبت خوار نه مردن..... ۵۱
۱۷. لمن و نفرین نکنیم..... ۵۲
۱۸. رعایت عفت کلام..... ۵۲
۱۹. آموزش نحوه بیان به طور مستقیم..... ۵۴
۲۰. در پرده سخن گوی..... ۵۴
۲۱. برجسب نزنیم..... ۵۵
۲۲. پیشگیری قبل از درمان..... ۵۵
۲۳. روش تشویق..... ۵۶
- ۲۳-۱. شیوه‌های مختلف تشویق..... ۵۷
- ۲۳-۲. اثرات تشویق..... ۵۸
۲۴. روش ترغیب..... ۵۸
- ۲۴-۱. شیوه‌های ترغیب..... ۵۹
- ۲۴-۱-۱. وعده دادن..... ۵۹
- ۲۴-۱-۲. بشارت دادن..... ۶۰
- ۲۴-۳. بیان محبت نسبت به عمل..... ۶۱
- ۲۴-۲. با چه بیانی ترغیب کنیم؟..... ۶۱

- ۶۳ ۲۵. ایجاد جو حسن و قبح.....
- ۶۳ ۲۵-۱. نحوه گفتگو چگونه باشد؟.....
- ۶۴ ۲۵-۲. با او قهر کن.....
- ۶۵ ۲۶. انتخاب الگوی مناسب.....
- ۶۶ ۲۶-۱. از داستان کمک بگیریم.....
- ۶۶ ۲۶-۲. ویژگی داستانهای قرآن.....
- ۶۷ ۲۶-۳. دوران مدرسه.....
- ۶۸ ۲۶-۳-۱. خدا بگویم توفیق ادب.....
- ۶۸ ۲۶-۴. دوران نوجوانی.....
- ۶۸ ۲۶-۴-۱. معرفی انواع رافع.....
- ۶۹ ۲۶-۵. تأثیر الگو برداری.....
- ۷۰ ۲۷. روش تلقین.....
- ۷۱ ۲۷-۱. نمونه‌هایی از تلقین به کودک.....
- ۷۲ ۲۷-۲. آموزش ادکار معنوی.....
- ۷۳ ۲۷-۳. تلقین منفی نکنیم.....
- ۷۳ ۲۷-۴. کلام بزرگان.....
- ۷۴ ۲۸. آموزش عبادات دینی.....
- ۷۴ ۲۸-۱. روش آموزش نماز.....
- ۷۵ ۲۸-۲. از منظر روایات.....
- ۷۵ ۲۸-۳. آموزش رسمی نماز.....
- ۷۶ ۲۸-۴. فلسفه نماز را بیان کنیم.....
- ۷۶ ۲۸-۵. سن آموزش روزه.....
- ۷۷ ۲۸-۶. تأثیرات روزه.....
- ۷۸ ۲۹. موعظه حسنه.....
- ۷۹ ۲۹-۱. موعظه به کودکان.....

- ۲۹-۲. آموزش آداب معاشرت..... ۷۹
- ۲۹-۳. شیوه‌های موعظه به نوجوانان..... ۸۰
- ۲۹-۳-۱. ایجاد سؤال به جای نهی مستقیم..... ۸۰
- ۲۹-۳-۱-۱. برخورد امام با فرزندش..... ۸۱
- ۲۹-۳-۱-۲. موعظه پیامبر به جوان گنهکار..... ۸۱
- ۲۹-۳-۲. عموم را مخاطب قرار دهیم..... ۸۲
- ۲۹-۳-۳. «غیر مستقیم» سخن بگوییم!..... ۸۲
- ۲۹-۳-۴. به جای «ای» از «و» استفاده کنیم..... ۸۳
۳۰. روش یادآوری و تذکر..... ۸۴
- ۳۰-۱. نمونه‌ای از قرآن..... ۸۵
۳۱. عبرت آموزی..... ۸۵
- ۳۱-۱. عبرت در نگاه قرآن..... ۸۶
- ۳۱-۲. از تاریخ عبرت بگیرید!..... ۸۷
- ۳۱-۳. داستانی عبرت آموز..... ۸۷
۳۲. آشنایی با مسائل اعتقادی..... ۸۷
- ۳۲-۱. نمونه‌هایی از بینشهای قرآن..... ۸۸
- ۳۲-۱-۱. بینش نسبت به خدا..... ۸۸
- ۳۲-۱-۱-۱. از زبان قرآن بشنویم..... ۸۸
- ۳۲-۱-۱-۲. نان و نمک خدا..... ۸۹
- ۳۲-۱-۲. حقیقت انسان..... ۹۰
- ۳۲-۱-۳. حقیقت مرگ و جهان پس از آن..... ۹۰
- ۳۲-۱-۳-۱. یاد مرگ..... ۹۱
- ۳۲-۱-۴. بینش در مورد تاریخ انسان..... ۹۱
- ۳۲-۱-۵. بینش نسبت به دنیا..... ۹۲
- ۳۲-۱-۵-۱. از زبان قرآن و روایات..... ۹۳

- ۹۳..... ۳۳. دعوت به ایمان.....
- ۹۴..... ۱-۳۳. دعوت قرآن.....
- ۹۴..... ۱-۱-۳۳. از خود آغاز می کند.....
- ۹۵..... ۲-۳۳. دوران شک و تردید.....
- ۹۵..... ۱-۲-۳۳. دعوت با بیان استدلال.....
- ۹۶..... ۳۴. شیوه مقایسه.....
- ۹۷..... ۱-۳۴. مقایسه کفر و ایمان.....
- ۹۷..... ۳۵. تربیت عمل اندیشه.....
- ۹۸..... ۱-۳۵. آدمی را عقل م. باید نه زر.....
- ۹۹..... ۲-۳۵. پرورش نیروی فکر نوجوان.....
- ۹۹..... ۳-۳۵. سیره معصومین (علیهم السلام).....
- ۱۰۰..... ۳۶. روش انذار (ترساندن).....
- ۱۰۱..... ۱-۳۶. هشدار امام هادی علیه السلام.....
- ۱۰۱..... ۲-۳۶. روش تربیتی انبیاء الهی.....
- ۱۰۲..... ۳۷. تحریک ایمان.....
- ۱۰۲..... ۱-۳۷. وعده امام صادق (علیه السلام).....
- ۱۰۳..... ۳۸. روش ابتلا.....
- ۱۰۴..... ۳۹. محاسبه نفس.....
- ۱۰۴..... ۱-۳۹. جریمه در صورت تکرار گناه!.....
- ۱۰۵..... ۴۰. روش تزکیه.....
- ۱۰۵..... ۱-۴۰. درمان طغیانهای روحی.....
- ۱۰۶..... ۲-۴۰. شکل خواسته های دل.....
- ۱۰۷..... ۴۱. روش توبه.....
- ۱۰۷..... ۱-۴۱. غفلت از صاحب اختیار.....
- ۱۰۸..... ۲-۴۱. برخورد یوسف با برادرانش.....

- ۴۱-۳. عذر پذیر باشیم..... ۱۰۸
- ۴۱-۴. محبوبیت جوان توبه کننده..... ۱۰۹
۴۲. روش کشف و شهود..... ۱۱۰
- ۴۲-۱. چشم دل باز کن که جان بینی..... ۱۱۰
۴۳. روش تنبیه..... ۱۱۱
- ۴۳-۱ شیوه‌های مختلف تنبیه..... ۱۱۱
- ۴۳-۱-۱. رویگردانی و اعراض..... ۱۱۱
- ۴۳-۱-۲. ملاه و رزش..... ۱۱۲
- ۴۳-۱-۳. مجازات..... ۱۱۳
۴۴. هر سخن جایی و نکته خاصی دارد..... ۱۱۳

فصل سوم: راهکارهای چگونه سخن گفتن

۱. خلاصه مطالب..... ۱۱۵
۲. راهکارهای عملی در تعاملات زوجین..... ۱۱۷
۳. راهکارهای عملی در تعاملات با فرزندان..... ۱۱۸
- ۳-۱. راهکارهای عملی برای سنین زیر هفت سال..... ۱۱۸
- ۳-۱-۱ راهکارهای عملی در تربیت بعد عاطفی..... ۱۱۸
- ۳-۱-۲ راهکارهای عملی در روابط خانوادگی..... ۱۱۹
- ۳-۱-۳ راهکارهای عملی در تربیت اعتقادی..... ۱۲۰
- ۳-۱-۴ راهکارهای عملی در تربیت اجتماعی..... ۱۲۰
- ۳-۱-۵ راهکارهای عملی در اهداف تربیتی..... ۱۲۰
- ۳-۲. راهکارهای عملی برای تربیت سنین هفت تا چهارده سال..... ۱۲۲
- ۳-۲-۱. راهکارهای عملی در تربیت اخلاقی..... ۱۲۲
- ۳-۲-۲ راهکارهای عملی در تربیت اعتقادی- عبادی..... ۱۲۳
- ۳-۲-۳ راهکارهای عملی در تربیت اجتماعی..... ۱۲۴
- ۳-۲-۴ راهکارهای عملی در تربیت عقلی..... ۱۲۴

- ۳-۳. راهکارهای عملی در دوره نوجوانی..... ۱۲۴
- ۳-۳-۱ راهکارهای عملی در تربیت اخلاقی..... ۱۲۵
۴. بایدها و نبایدهای گفتگو:..... ۱۲۶
۵. پیشنهادات و راهکارهای عملی به نهادهای مختلف..... ۱۲۸
- ۵-۱. پیشنهادات و راهکارهای عملی به نظام آموزش و پرورش..... ۱۲۸
- ۵-۲. پیشنهادات و راهکارهای عملی به صدا و سیما..... ۱۲۹
- ۵-۳. طرح‌ها، پیشنهاداتی به دیگر نهادها..... ۱۳۱
- فهرست منابع..... ۱۳۳

بخش مهمی از تربیت فرزندان در خانواده، تربیت گفتاری است. والدین به عنوان اولین الگوی فرد، شاخص و معیار برای نحوه گفتگو را در اختیار فرزند خود قرار می‌دهند. تعاملات والدین، نوع گویش و لحن صحبت آنها با یکدیگر بر نوع گویش فرزند تأثیر گذاشته و به طور مستقیم یا غیرمستقیم به وی آموزش می‌دهند. استفاده از گویش مطلوب و مثبت توسط والدین همراه با احترام و تکریم و به دور از تحقیر و توهین یکدیگر، علاوه بر اینکه در تحکیم خانواده مؤثر بوده و فضای خانواده را صمیمی و شاد می‌کند، فرزندان را نیز در معرض تعاملات صحیح قرار می‌دهد. همچنین آموزش گویش صحیح به فرزندان، به آنها در روابط اجتماعی و تعاملات موفق در برخورد با افراد جامعه نیز کمک می‌کند.

آنچه امروز به عنوان معجزه پیامبر خاتم صلی الله علیه و آله و با نام قرآن در دسترس ماست، در قالب کتاب نازل گردیده و از مقوله سخن است. عرصه بیان و الفاظ و عبارات، از بارزترین و برترین عرصه‌های تجلی هنر است و خداوند که هنرمندترین هنروران است، به طور قطع بهترین الگوی گویش را در ارتباط با مخاطبین خود به کار

می‌گیرد. کتاب حاضر که برگرفته از پایان نامه ارشد^۱ اینجانب می‌باشد، با هدف آشنایی با این نوع ادبیات و الگوی گویش و کاربرد آن در عرصه خانواده و تربیت فرزندان تدوین شده است. امید است با بهره‌مندی از قرآن کریم - این کتاب زندگی - در تربیت و ساخت فرد و جامعه و حکومت گامی اندک برداشته شود.

www.ketab.ir

۱. عنوان پایان نامه: کاربرد ادبیات و خطابات قرآن در نظام رفتاری خانواده، استاد راهنما: جناب دکتر حسن مشکاتی، استاد مشاور: جناب استاد جمال جمالی، دانشگاه معارف قرآن و عترت علیهم‌السلام